

Sygn. akt II Ca 890 /13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 stycznia 2014r.

Sąd Okręgowy w Świdnicy, II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Grażyna Kobus

Sędziowie: SO Małgorzata Mróz

SO Longina Góra

Protokolant: Alicja Marciniak

po rozpoznaniu w dniu 14 stycznia 2014r. w Świdnicy

na rozprawie

sprawy z powództwa M. B.

przeciwko I. M.

o zachówek

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Wałbrzychu

z dnia 12 września 2013r., sygn. akt I C 355/13

I oddala apelację;

II zasądza od powoda na rzecz pozwanej 1.200zł kosztów postępowania apelacyjnego.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Wałbrzychu wyrokiem z dnia 12 września 2013r. oddalił powództwo M. B. przeciwko A. M. o zachówek i zasądził od powoda na rzecz pozwanej 2.417 złotych tytułem kosztów procesu. Sąd ten ustalił, że umową darowizny z dnia 21 grudnia 2000r. spadkodawczyni K. B. (1) darowała pozwanej w niniejszej sprawie, a swojej wnuczce, I. M. cały swój udział wynoszący (...) w prawie użytkowania wieczystego działki gruntu oraz we własności, stanowiącego odrębną nieruchomość, budynku mieszkalnego, stojącego na tej działce, a I. M. darowiznę przyjęła, że postanowieniem z dnia 17 stycznia 2013r. Sąd Rejonowy w Wałbrzychu, w sprawie o sygn. akt I Ns 965/12, stwierdził, że spadek po K. B. (1), zmarłej dnia 14 lutego 2008r., na podstawie ustawy nabyli: po (...) części spadku : córka E. B., zmarła dnia 18 czerwca 2012r., córka G. W., córka R. B., syn W. B., syn M. B., córka M. W., po (...) części spadku: wnuczka A. B., wnuk Ł. B. po (...) części spadku. Przy poczynionych wyżej ustaleniach faktycznych Sąd Rejonowy uznał powództwo za nieuzasadnione, wskazując, że roszczenie z tytułu zachowku ma charakter roszczenia majątkowego i zgodnie z ogólnymi zasadami kodeksu cywilnego podlega przedawnieniu -art. 117 i następne k.c., przy czym początek biegu oraz termin przedawnienia roszczenia o zachówek w sposób szczególny reguluje art. 1007 k.c. Zdaniem Sądu orzekającego w niniejszej sprawie nie znalazł zastosowania art. 1007 § 1 k.c., który określa datę początkową biegu przedawnienia, jako datę otwarcia i ogłoszenia testamentu, bowiem jak wynika z prawomocnego postanowienia o stwierdzenie

nabycia spadku po K. B. (1) z dnia 17 stycznia 2013r., wydanego w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku sygn. akt I Ns 965/12, powołanie do spadku po zmarłej nastąpiło z mocy ustawy, a nie z testamentu, w związku z czym wymagalność roszczenia o zachówek osoby uprawnionej do dziedziczenia ustawowego, określa w takim przypadku art. 1007 § 2 k.c., stosowany w drodze analogii, a termin przedawnienia rozpoczyna swój bieg od chwili otwarcia spadku (art. 1007 § 2 k.c.), przy czym spadek otwiera się z chwilą śmierci spadkodawcy (art. 924 k.c.). W tych okolicznościach, skoro spadkodawczyni K. B. (1) zmarła w dniu 14 lutego 2008r., to właśnie z tą datą rozpoczął bieg termin przedawnienia roszczenia. Sąd Rejonowy przyjął nadto, że w zakresie terminu przedawnienia, pięcioletni termin przedawnienia obowiązuje od 23 października 2011r. (art. 1 pkt 20 ustawy z dnia 18 marca 2011r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw – Dz. U. nr 85, poz. 458) i, że termin ten ma także zastosowanie do roszczeń o zachówek powstałych przed tą datą, ale w tym dniu jeszcze nieprzedawnionych (art. 8 ustawy z dnia 18 marca 2011r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny i niektórych innych ustaw), natomiast do chwili wejścia w życie nowelizacji kodeksu cywilnego z dnia 18 marca 2011r., termin przedawnienia ustalony przez art. 1007 k.c. wynosił trzy lata i przenosząc te rozważania na grunt niniejszej sprawy Sąd Rejonowy uznał, że spadek po zmarłej K. B. (1) otworzył się w dniu 14 lutego 2009r. (art. 924 k.c.), w związku z czym trzy letni termin przedawnienia upłynął z dniem 14 lutego 2011r., a tym samym na dzień wejścia w życie noweli – 23 października 2011r., roszczenie powoda o uzupełniający zachówek z tytułu uczynionej darowizny było przedawnione, co wykluczało zastosowanie dłuższego, pięcioletniego terminu przedawnienia, bowiem na dzień wejścia w życie noweli roszczenie było przedawnione. Na marginesie Sąd Rejonowy dodał, że skorzystanie przez pozwaną z zarzutu przedawnienia stanowiło realizację jej prawa, a termin trzyletni, od chwili otwarcia spadku, był wystarczający do ustalenia przez uprawnionego z tytułu zachowku, poczynionych przez spadkodawczynię za jej życia darowizn i wystąpienie z pozwem o zachówek we właściwym terminie.

Uwzględnienie powyższego zarzutu skutkowało oddaleniem powództwa w całości i dlatego Sąd I Instancji nie prowadził już dalszego postępowania, gdyż było to niecelowe, a tylko naraziłoby strony na dalsze koszty, chociażby związane z określeniem wartości nieruchomości. Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania Sąd Rejonowy oparł na treści art. 98 k.p.c wskazując, że na zasądzoną kwotę kosztów postępowania składało się wynagrodzenia pełnomocnika pozwanej będącego radcą prawnym w kwocie 2.400 zł oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł.

Apelacje od wyroku wywiódł powód zaskarżając wyrok w całości, zarzucając mu naruszenie prawa materialnego, a to art. 1007 § 2 kc, wobec jego błędnej wykładni polegającej na przyjęciu, że roszczenie o uzupełnienie zachowku z tytułu otrzymanej od spadkodawcy darowizny, przedawnia się z upływem lat 3 od otwarcia spadku, a nie według znowelizowanego w dniu 23 października 2011r. brzmienia tego przepisu z upływem 5 lat, a nadto naruszenie prawa procesowego, mające istotny wpływ na treść wyroku, a mianowicie art. 217 kpc w zw. z art. 227 kpc, polegające na oddaleniu przez Sąd I Instancji wniosków dowodowych zgłoszonych przez powoda, w tym wniosków zmierzających do wykazania zatajania przez pozwaną faktu otrzymania od spadkodawczyni darowizny, która to okoliczność świadczy o uchybieniu przez pozwaną zasadom współżycia społecznego, powodując naruszenie treści art. 5 kpc. Apelujący zarzucił nadto, że Sąd Rejonowy dopuścił się obrazy art. 328 § 2 kpc przez nie odniesienie się w uzasadnieniu wyroku do kwestii dotyczących art. 5 kc, a tym samym co do dopuszczenia możliwości zastosowania normy zawartej w tym przepisie i np. obniżenia wysokości zachowku, jak też nieuwzględnienia zarzutu przedawnienia.

Sąd Okręgowy zważył:

Apelacja powoda jako bezzasadna podlegała oddaleniu w całości. Sąd Rejonowy prawidłowo ustalił stan faktyczny sprawy, które to ustalenia Sąd Okręgowy podziela i przyjmuje jako własne. Zgodzić też się należało z oceną prawną tego Sądu, która jest rzeczowa, konkretna i odpowiada prawu. Jedynie w motywach uzasadnienia Sąd I Instancji omyłkowo wskazał, że początek biegu terminu przedawnienia należy liczyć od dnia 14 lutego 2009r., a nie jak prawidłowo ustalił w stanie faktycznym sprawy od dnia 14 lutego 2008r. Zdaniem Sądu II Instancji jest to oczywista omyłka tego Sądu, bowiem dalszy wywód i wskazany końcowy trzyletni termin upływ przedawnienia na dzień 14 lutego 2011r, jednoznacznie o tym świadczą. Odnosząc się do zarzutów apelacyjnych powoda stwierdzić należy, że są one chybione. Sąd I Instancji nie dopuścił się bowiem naruszenia przepisu prawa materialnego, a to art. 1007 § 2 kc przyjmując, że roszczenie powoda uległo przedawnieniu. Słusznie bowiem przyjął Sąd I Instancji, że z przepisów tego artykułu wynika, iż pięcioletni termin przedawnienia obowiązuje dopiero od 23 października 2011r., na co wskazuje art. 1 pkt

20 ustawy z dnia 18 marca 2011r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw – Dz. U. nr 85, poz. 458 i, że ten nowy, dłuższy okres terminu przedawnienia dotyczy roszczeń o zachówek powstałych po tej dacie, a wyjątkowo ma on także zastosowanie do roszczeń o zachówek powstałych przed tą datą, ale w tym dniu jeszcze nieprzedawnionych, co wynika z art. 8 ustawy z dnia 18 marca 2011r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny i niektórych innych ustaw. Tak więc ustawodawca wyraźnie i jednoznacznie uregulował w przepisach kwestie przedawnienia roszczeń o zachówek powstałych przed datą 23 października 2011r., w związku z czym wywody apelacji, że termin ten należy liczyć inaczej, są całkowicie chybione i sprzeczne z przepisami cytowanych wyżej ustaw, dlatego też nie mogły zyskać aprobaty Sądu II Instancji, bowiem roszczenie powoda o zachówek przedawniło się w dniu 14 lutego 2011r. Chybione są również dalsze zarzuty apelującego, wskazujące na naruszenie przez Sąd orzekający art. 217 kpc w zw. z art. 227 kpc wobec oddalenia wniosków dowodowych powoda w zakresie wykazania, że pozwana zataiła przed nim fakt otrzymanej od spadkodawczyni darowizny. Powód domaga się zachowku od pozwanej jako obdarowanej, a przedmiotem darowizny była nieruchomość. Trudno więc w tej sytuacji mówić o zatajeniu przez pozwaną faktu darowizny, skoro nieruchomość ma urządzoną księgę wieczystą, a księgi wieczyste są jawne, dlatego też po śmierci spadkodawczyni nic nie stało na przeszkodzie, ażeby powód, przy dołożeniu minimum staranności, ustalił jaki był stan prawny nieruchomości na dzień zgonu jego matki. Skoro tego nie uczynił, jego obciążają będące następstwem tego konsekwencje. Pozwana nie miała żadnego obowiązku informowania powoda o dokonanej na jej rzecz przed spadkodawczynią darowiznie, dlatego też postępowanie dowodowe w tym zakresie było zbędne, niecelowe i słusznie Sąd I Instancji oddalił te wnioski dowodowe. Z przyczyn wskazanych wyżej całkowicie bezzasadnym jest też kolejny zarzut apelującego, że Sąd I Instancji uchybił treści art. 5 kc, nie biorąc pod uwagę faktu, że pozwana zataiła przed powodem informację o otrzymanej od spadkodawczyni darowiznie.

W tym stanie rzeczy, na podstawie art. 385 kpc, apelacja powoda wobec jej bezzasadności podlegała oddaleniu.

O kosztach w postępowaniu apelacyjnym orzeczono na podstawie art. 98 § 1 kpc obciążając nimi w całości powoda, jako przegrywającego apelację.